

Dekorace Slovenského vojska v Itálii 1945

•••••
Josef Kounovský

V posledním období se v několika aukcích České numismatické společnosti i dalších organizací a firem objevily dekorace, spíše pamětní odznaky, mající vztah k slovenské armádě v Itálii. V této souvislosti jsem přednesl v roce 2006 obsáhlou přednášku v Národním muzeu v Praze a její část bude otištěna ve Zprávách pobočky ČNS v Hradci Králové. Abych aspoň částečně uvedl na správnou míru vzácnost jednotlivých dekorací, dovoluji si dále uvést základní údaje, účel a počty dekorací.

Slovenské vojsko se dostalo do Itálie na návrh velení německé armády poté, co příslušníci její druhé tzv. zajišťovací divize se pomalu rozebíhali na Ukrajině k partyzánům a jiným odbojovým složkám. Na návrh generála Schleipera byla jednotka, resp. její zbytek v počtu okolo 3 000 mužů a důstojníků přesunuta do Itálie na zajišťovací akce proti italským partyzánům a též na stavební činnost. Bylo výslovně podotknuto v rozkaze, že nesmí být nasazena do oblastí se slovanským obyvatelstvem a její bojové vybavení bylo velmi sníženo.

Přesto se postupně podařilo navázat úspěšný styk s italským odbojovým hnutím, kterému byly dlouhodobě předávány zbraně a potřebná výstroj. Část vojáků přeběhla k partyzánům a se zbraní v ruce bojovala proti německým vojskům. V roce 1944 se partyzánské hnutí značně rozrostlo, ale zvýšila se také německá ostražina. Velení některých praporů předpokládalo, že zdržovací taktikou se dostanou poblíž fronty a při některé ofenzivě spojenců se přesunou přes frontu. To se ve většině případů nepodařilo a jednotky byly odsunuty na sever dále od fronty. Zima z roku 1944 na 1945 byla tuhá a také partyzánské hnutí se odmlčelo, dílem i na pokyn britského maršála Alexandra, který žádal opětné zahájení bojové činnosti až na jaře 1945.

Teprve se začínajícím jarem se pohnula fronta na sever. Až 1. dubna 1945 postoupily spojenecké jednotky k řece Sillavo a vstoupily do Bologne. Již předtím se slovenské jednotky samy ubránily ustupujícím německým jednotkám a držely některá strategická místa. Následně bylo slovenské vedení požádáno, aby vyslalo asi 500 mužů jako zajišťovací jednotku pomoci stále ještě bojujícím partyzánům. Tím, že většina jednotek byla již na osvobozeném území, vznikl problém co dále s nimi. Jednání s londýnským vojenským vedením nedopadlo dobře, když prezident dr. E. Beneš vydal stanovisko, aby se na tyto vojáky hledělo jako na zárodek budoucího československého vojska.

V průběhu dubna 1945 přešlo k partyzánům dalších asi 250 mužů, zejména z 1. a 2. praporu. 25. dubna propuklo celoitalské národní povstání, do kterého se zapojily i některé slovenské útvary. Při nově označené 1. československé divizi existoval samostatný partyzánský prapor o třech rotách pod velením kpt. Michala Bačka. Celkem ale soustředěné slovenské vojsko po osvobození nemělo žádné finanční prostředky na zajištění své existence. Vypůjčilo si od velení bývalého Vládního českého vojska 2 miliony lir a od Finanční sekce spojenecké komise dalších 5 milionů lir. V závěru bylo vojsko soustředěno v prostoru Verony.

Jaká vyznamenání slovenští vojáci dostali, je celkem dané z podřízenosti německému velení. Část raněných vojáků vlivem úderů spojeneckého letectva dostala německý odznak

za zranění. Několika zvláště aktivním důstojníkům byl mimo slovenských vyznamenání udělen německý Válečný záslužný kříž I. a II. třídy s mečí.

Po osvobození se nové velení 1. československé divize rozhodlo označit své příslušníky nějakým zvláštním označením. Návrh vyhotovil slovenský akademický malíř T. Barfay a odznak byl vyhotoven z pozinkového plechu u místní italské firmy v Miláně. Na tento odznak měli nárok teoreticky všichni slovenští vojáci v Itálii, kteří byli ochotni si ho zaplatit, stejně jako nové československé označení na uniformy. Aby se dále odlišili ti, co se odboje zúčastnili, bylo od stejného umělce navrženo další označení, a to označení odboje, které mohli dostat ti, kteří spolupracovali s italským odbojem a měli na to písemná potvrzení. Mimo to byl ještě vyhotoven další odznak a to pro příslušníky partyzánského praporu, kteří se opravdu se zbraní v ruce postavili na odpor a déle jak i měsíc bojovali se zbraní v ruce proti německé armádě. Znak odboje dostali jak uvedeno spolupracovníci s odbojem, kteří ale předtím prošli prověřovací slovenskou komisí a doložili nejen průkazem ale i skutečností, že se zúčastnili akcí za řekou Pád.

V závěru si dovoluji uvést orientační údaje o počtu jednotlivých dekorací tak, jak jsem je získal z různých podkladů.

A. Odznak 1. ČSL DIVIZIA ITALIA byl vyroben v počtu 3 500 kusů, přičemž jejich osud je různý, nehledě na skutečnost, že řada vojáků si ho nekoupila.

- B. Odznak ODBOJ ITALIA dostalo po prověrkách okolo 800 osob.
 C. Odznak ITALIA s velkým písmenem „P“ dostali pouze ti, kteří se prokázali aktivní partyzánskou činností za dobu nejméně jednoho měsíce, tj. 350 osob.

Odznaky byly slavnostně předány dne 15. června 1945. Poválečné osudy těchto dekorací byly různé, ale většinou neradostné. Navrátilci domů byli odzbrojeni, dílem na ně bylo pohlíženo jako na zrádce a později po zvýšení kultu Slovenského národního povstání již byli zcela zapomenuti a mnohdy persekvováni za svůj pobyt v Itálii. Proto do dnešní doby se zachovalo jen velmi málo těchto dekorací a jejich vzácnost je mnohem větší, než uvádějí shora uvedená čísla, či poměrně nevhodný materiál, z něhož byly vyhotoveny.

•••••

Josef KOUNOVSKÝ, Decorations of the Slovak Army in Italy in 1945

History of the Slovak troops in Italy between 1944 and 1945 is described. The Slovak Army has been sent to Italy because of the suggestion presented by the German Army. The Slovak soldiers gradually contacted the Italian underground and supported their activities. Some soldiers came directly over to the partisans. Accepting the appeal of the Allies, the Slovak troops took part in liberating north Italy at the end of the war. Because of their role in Italy, the Slovak soldiers have been decorated by German decorations first, and later on, after taking part in the liberation activities, they have been also decorated by the newly designed Czechoslovak decorations. In this article, the author listed and catalogued the known Czechoslovak decorations owned by him in his personal collection.

English by V. Novák